'ज्ञान ,विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षण प्रसार"

-शिक्षणमहर्षी डॉ.बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था ,कोल्हापूर संचलित

विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त संस्था)

समाजशास्त्र विभाग

सरप्राईज टेस्ट

पेपरचे नाव : समाजशास्त्राची ओळख

BA-I SEM-I (NEP2020) दि. ०८/०९/२०२५

Surprise Test Attendance

अ.क्र	विद्यार्थ्यांचे नाव	सही
1	सैफ मुजीब मोमीन	S.M.M
2	विजय धोंडीराम खोदील	[signature]
3	वनश्री मधुकर चौगुले	[signature]
4	पृथ्वीराज अ शेलार	P. A. Shelar
5	श्रावणी दीपक बोडके	[signature]
6	शिवम प्रवीण पाटील	S. P. Patil
7	पायल रुपेश लिगाडे	P. R. Ligade
8	सायली अशोक कांबळे	S. A. Kambal
9	दर्शनी निनाद पोवार	D. N. Powar

Vivekanand College, Kolhapur (An Empowered Autonomous Institute) IQAC

विभाग प्रमुख
समाजशास्त्र विभाग,
विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर.
(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

"ज्ञान ,विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षण प्रसार"

-शिक्षणमहर्षी डॉ.बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था ,कोल्हापूर संचलित

विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त संस्था)

समाजशास्त्र विभाग

सरप्राईज टेस्ट प्रश्नपत्रिका

पेपरचे नाव : समाजशास्त्राची ओळख

BA-I SEM-I (NEP2020) दि. ०८/०९/२०२५

गुण १०

प्र.1 समाजशास्त्राचे अभ्यास विषय स्पष्ट करा ?

किंवा

प्र. २ समाजशास्त्राचे स्वरूप सविस्तर लिहा ?

Vivekanand College, Kolhapur (An Empowered Autonomous Institute) IQAC

"ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षण प्रसार"

-शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचलित

विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त संस्था)

समाजशास्त्र विभाग

सरप्राईज टेस्ट

पेपरचे नाव : समाजशास्त्राची ओळख

BA-I SEM-I (NEP2020) दि. ०८/०९/२०२५

Surprise Test Marks

अ.क्र	विद्यार्थ्यांचे नाव	गुण
1	सैफ मुजीब मोमीन	09
2	विजय धोंडीराम खोदील	09
3	वनश्री मधुकर चौगुले	10
4	पृथ्वीराज अ शेलार	09
5	श्रावणी दीपक बोडके	09
6	शिवम प्रवीण पाटील	09
7	पायल रुपेश लिगाडे	09
8	सायली अशोक कांबळे	09
9	दर्शनी निनाद पोवार	10

Vivekanand College, Kolhapur • (An Empowered Autonomous Institute) • IQAC

विभाग प्रमुख
समाजशास्त्र विभाग,
विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर.
(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

TEJ MY BRAIN
DATE / /

9/10

नाव:- शिवम प्रविण पाटील

विषय:- समाजशास्त्र Sociology

इयत्ता:- B.A.

रोल नं:- ग्रुप - 'B'

① समाजशास्त्र अभ्यासा विषय स्पष्ट करा.

मानव हा समाजशील प्राणी आहे तसेच तो जिज्ञाय वृत्तीचा आहे आधुनिक काळात. शास्त्रीय अध्ययनाला सुरुवात झाली. जीवशास्त्र, वनस्पतिशास्त्र, रसायनशास्त्र, भूगर्भशास्त्र, राज्यशास्त्र, अर्थशास्त्र या सर्व शास्त्रांचे दोन विभाग पाडण्यात आले आहेत त्यामुळे एक नैसर्गिक शास्त्र आणि दोन सामाजिक शास्त्र

व्याख्या

मानवी समाजाचा आणि मानवा मानवात होणाऱ्या सामाजिक आंतरक्रियांचा शास्त्रीय पदतीने अभ्यास करणारे शास्त्र म्हणजे समाजशास्त्र होय.

"सामाजिक संबंध हा समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय होय.

● समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय

प्रत्येक शास्त्राचा स्वतंत्र अभ्यासाविषयी असतो जे शास्त्र ज्या विषयाचा अभ्यास करते. त्याचा समावेश जो शास्त्र विषयाचा अभ्यास करतो. त्याच्या समावेश त्या शास्त्राच्या अभ्यासाविषयात केला जातो. समाजशास्त्र हे स्वतंत्र्य शास्त्र आहे. समाजशास्त्र स्वतंत्र्य अभ्यासाविषय मानवी समाज हा आहे मानवी समाजात येणाऱ्या विविध घटकांच्या अभ्यास समाजशास्त्रात केला जातो.

DATE / /

① सामाजिक क्रिया | सामाजिक आंतरक्रियांचा अभ्यास

मानव हा समाजात इतरांचा संपर्कात राहुन आपले जीवन जगत असतो. इतरांच्या संपर्कात असल्यामुळे व्यक्तीच्या तिच्या वर्तनावर प्रभाव पडतो व्यक्तीच्या दृष्टीने अर्थपुर्ण स्वरुपाचे इतर व्यक्तींचा अनुलक्षन केलेले नाही इतरांमुळे प्रभावित झालेले अस्तीचे वर्तन म्हणजे सामाजीक क्रिया होय.

उदा :-

1) नुकतेच जन्माला आलेले मुल व वात्सल्य भावाने म्हालेली आहे,

2) नात जन्माला आली सुनेला काढुन खानारी सासू

3) मुलीच्या लग्नाच्या विवंचनेत पडलेल कुटुंब

② सामाजिक संबंधाचा अभ्यास

काही समाजशास्त्रज्ञ सामाजिक संबंध हाच समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय आहे. यावर विशेश भर देतात. मनुष्याचे इतर मनुष्यांशी असणारे संबंध हा खरोखरच समाजशास्त्रीय अभ्यासाचा खास असा अभ्यासविषय आहे तो समाजात निर्माण होतो.

1) दोन व्यक्तीत परस्परसंबंध

प्रियकर - प्रियसी, पती - पत्नी, गुरु - शिष्य या दोन्ही मधील संबंध.

2) व्यक्ती व समूह यांच्यातील परस्परसंबंध मालक व त्यांच्या कारखान्यातील मजुर शिक्षक व त्यांच्या वर्ग

3) समुह - सुमुहात परस्परसरसंबंध

दोन कुटुंबात दोन्ही राजकीय पक्षात दोन राष्ट्रत

③ सामाजिक संस्थांचा अभ्यास

सामाजिक संबंधातुन विवाह, कुटुंब, धर्म, शिक्षण, राज्य इ. संस्था निर्माण होतात समाजव्यवस्था ही विविध संस्थांचा परस्परसंबंधातुन तयार झालेले असते सर्व सामाजिक संस्था या परस्परांशी निगडीत असतात, त्यामुळे व्यक्तीच्या मुलभुत गरजांची पुर्तता सामाजिक संस्थाव्दारे होत असेत विविध सामाजिक संस्थाच्या कार्यामुळे समाजाचे संघटन टिकुन राहते.

DATE / /

सामाजिक समुदाचा अभ्यास -

व्यक्ती मधील परस्परासंपर्क आणि पारस्पारीक आंतर क्रियातुन सामाजिक समूदांची निर्मिती घोते व्यक्ती स्वतःच्या गरजा स्वतः भागवू शकत नाहीत. कारण ही इतरांवर अवलंबुन असते. तसेच इतर व्यक्ती तिच्यावर अवलंबुन असतात. या परस्परांबलानेच व्यक्ती समाजात समुह निर्माण करतात.

उदा.,, कुटुंब मित्रमंडळ, शाळा महाविद्यालय विदापीठ राजकीय पक्ष, कामगार संघटना सैन्यदल इ.

⑤ मानवी सामाजिक जीवनाच्या अभ्यास

मानवितर प्राण्याहुन मानव प्राणी हा वेगळा व वैशिष्टपूर्ण आहे म्हणुनच मानवासारखे परिपुर्ण व असे सामाजिक जीवन अन्य प्राण्यांत दिसत नाही, केवळ माणुस संस्कृती निर्माण करतो. संस्कृती हे मानवप्राण्याचे एक अनन्यसाधारण असे वैशिष्ट्ये आहे. माणूस रुढी, परंपरा निर्माण करतो.

⑥ समग्र समाजाचा अभ्यास :-

मानवी समाज परस्परासंबाधित आणि परस्परावलंबी अशा विविध घटकांनी मिळुन बनलेली असतो. त्या सर्व घटकांच्या स्वतंत्रपणे अभ्यास समाजशास्त्रात होतोच परंतु समग्र समाजात हाच समाजशास्त्रीय विश्लेषणाचा एकक मानून समाजशास्त्रज्ञ समाजाचा अभ्यास करतात.

इ.

च्या

लभुत